

1949 OKT. 27.

KULTÚRKÖZPONT az elsüllyedt sziget helyén

A kávéházat „Japán”-nak hívták hajdanán, s úgy került el az Oktogon és a Nagymező-utca között, a Liszt Ferenc-tér sarkán, mint valami furcsa sziget, ahol különös élőlények élnek egy időtlen világban. Az ablakokat sűrű pára ülte meg, szivarfüst, kávé illata terjengett a súlyos oszlopok között.

Irók, festők és egyéb művészek is ültek itt, verset irtak a márványasztalokon, gyűrött mappákra skicceltek, vagy éppen az asztal lapjaira. Ide, a füstös ablakbörtön mögé száműzte a művészeket a kor, a polgári társadalom. Volt köztük sok olyan, aki a homályos ablaküvegen keresztül is meglátta a füstölgő gyárak, magukra hagyott falvak reménytelen robotosait, sokak számára azonban magános torony volt ez a sziget. Elefántcsonttorony.

Itt ültek sok-sok hajnali órán, vagy álmodták a jövőt, amikor nem ül már rajtuk a súlyos kor lidérce. Reményvesztetten, a füstbe, kávépárába merülve, fázósan húzták össze a kopott függönyt az ablakon.

József Attila is itt ült sok éjszakan...

★

Elsüllyedt a sziget az Andrassy-úton. Nem most, hanem közel öt esztendeje már, de most új épület is nőtt az ingoványon. Varázslat történt talán? Ha benézel az üvegen — nem látsz furcsa figurákkal zsúfolt panoptikumot. Az éjszakai, pislákoló kávéházi fény világossággá változott. Kristálytisztán ragyognak a hatalmas ablakok, vörös neonbetűk szikrázzák feléd, az Oktogon felé, s rajta túl a város pereme felé: „SZIKRA”.

Évek óta hiába kerested már ezen a helyen József Attilát, nem lelted az üzemek felé tekintő lázas szeméit. Csak árnya lebegett már itt, ezen a helyen, s kissé romantikus ködökbe burkolva — igazi alakja öt évvel ezelőtt törvénytelenen is odaköltözött, ahol addig is élt. Ijű szivekbe...

Es most jól figyelj, ha elhaladsz a fénylő kirakatok előtt. Az írókat újra ott találod. Igaz, nem csupán, jőleg nem éppen azokat, akiket ezen a helyen megszoktál. Most azokat leled itt az üvegek mögött, akik az egész világ fénylő lámpásai. Figyelj csak: piros, kék, fehér könyvek sorakoznak fel egymás mellett, gazdag, pompás sorokban. Marx, Engels, Lenin, Sztálin, Rákosi... Es talán éppen azon a helyen, ahol egykor ült, gyors betűket vetve a papírosra igen... ott látod József Attilát is és a fedőlap mögött a verseket, amiket talán éppen a Japánban írt. Nézz csak tovább, Ady is itt van, Petőfi is, Gorkij, Csehov, Tolszov, Szolohov is, Goethe, Balsac, France és a többiek is. Mind itt találod őket. Soha ilyen vendégei nem voltak ennek az öreg épületnek.

Mind a tied! Csak be kell menned az üvegajtón. Választhatsz. Gazdagban jössz ki az utcára minden alkalommal. Es ide eljönnek majd a magyar írók is, együtt veled, az olvasóval. Itt, az egykori füstös, párás levegőben

tiszta légkört teremtetek, építő vitákat indítottok. Nem irodalmi kávéház lesz, hanem kultúrközpont, nem sziget, hanem szerves része az egész országnak.

Azért, ha elmegy az új épület előtt, gondolj egy pillanatra — látva a kincsek halmazát — József Attilára. Ha ő ezt megerhette volna...

(demeter)

SZ.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: demeter		Tárgy: 670.2	
Cím: Kultúrközpont az elsüllyedt hívek helyén		Hely: Japán kávéház	
Forrás: Világhírű		Személy: 1949	
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
Helyszám		Oszályozás	

Székesfehérvári házi nyomda 1926 — 8901